

УДК 621:658.4

З.С. ПЕСТОВСЬКА, старший викладач
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

МЕХАНІЗМ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ЦІЛЬОВОЇ ФУНКЦІЇ

Запропоновано скорочену та розгорнуту цільові функції розрахунку поточних фінансових потреб машинобудівного підприємства на заданий часовий інтервал з урахуванням обмежень щодо розміру запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості.

Ключові слова: фінансовий цикл, потреби, поточні фінансові запаси, дебіторська, кредиторська заборгованість.

Постановка проблеми. Прагнення до підвищення ефективності діяльності підприємства має спиратися на впровадження ефективного механізму задоволення поточних фінансових потреб підприємства, що є головною умовою забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції.

Аналіз складу і структури балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів показує, що їхня інформація не відповідає завданням оперативного управління фінансовими потребами підприємства. Отже, для підтримання ліквідності та платоспроможності підприємства необхідна інша методика інформаційного забезпечення, яка б не потребувала значних зусиль щодо збору й аналізу інформації та мала об'єкт управління, який можна швидко розрахувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній літературі існують різні підходи до визначення економічної сутності фінансового циклу підприємства. Питання управління фінансовим циклом підприємства досліджували такі вчені: І.О. Бланк [1], В.В. Бочаров [2], Джеймс К. Ван Хорн [3], В.В. Ковальов [7]. Найбільш розгорнуте визначення знаходимо у В.В. Ковальова: «Фінансовий

цикл є умовною назвою періоду, як типового повторюваного елемента торгово-технологічного процесу, на початку якого грошові кошти фактично йдуть на оплату постачальникам за куплену в них сировину та матеріали і наприкінці якого повертаються у вигляді виручки» [7, с. 270].

Проте аналіз публікацій показав, що науковці дають лише визначення і структуру фінансового циклу, але мало уваги приділяють зв'язку між тривалістю фінансового циклу та розміром поточних фінансових потреб підприємства, не надають опису механізму задоволення поточних фінансових потреб підприємства.

Метою статті є вибір ефективного механізму розрахунку й аналізу розміру поточних фінансових потреб підприємства, що зумовлює завдання визначення взаємозалежності складових фінансового циклу, рентабельності продажів підприємства та собівартості продукції, перевірки наявності у машинобудівних підприємств України чітко визначеної стратегії фінансування поточної діяльності.

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Предметом дослідження є формування цільових параметрів розрахунку поточних фінансових потреб підприємства.

Виклад основного матеріалу. Для визначення й аналізу розміру поточних фінансових потреб підприємства найбільш зручною є модель фінансового циклу, який за своєю сутністю є часовим виміром величини поточних фінансових потреб підприємства.

Тривалість фінансового циклу ($T_{\text{фц}}$) показує середній час обороту коштів від моменту оплати за сировину і матеріали до одержання грошей від покупців і розраховується за формулою:

$$T_{\text{фц}} = T_{\text{зан}} + T_{\text{дз}} - T_{\text{кз}}, \quad (1)$$

де $T_{\text{зан}}$ – тривалість обороту запасів, дн.;

$T_{\text{дз}}$ – тривалість обороту дебіторської заборгованості, дн.;

$T_{\text{кз}}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості, дн.

Механізм задоволення поточних фінансових потреб машинобудівного підприємства є системою взаємопов'язаних принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням та здійсненням політики управління запасами, дебіторською і кредиторською заборгованістю підприємства. За рівнем керованості з боку самого підприємства на першому місці стоїть кредиторська заборгованість, на другому – запаси, на третьому – дебіторська заборгованість.

Відповідно до формули (1) та спираючись на систему, запропоновану в дослідженні [4], механізм задоволення поточних фінансових потреб підприємства містить (табл. 1):

- систему управління запасами;
- систему управління дебіторською заборгованістю;
- систему управління кредиторською заборгованістю.

Система управління запасами машинобудівного підприємства має на меті забезпечення безперервності процесу реалізації товарів та обслуговування покупців за допомогою зниження поточних витрат на зберігання, закупівлю та обслуговування, що зумовлює зменшення тривалості фінансового циклу підприємства. Системи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю передбачають комплекс заходів з оптимізації розмірів та строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Тривалість фінансового циклу має прагнути до мінімальної величини, бажано навіть – до негативного значення. Проте агресивна політика задоволення поточних фінансових потреб (тобто за рахунок зростання кредиторської заборгованості) може стати для підприємства небезпеч-

Таблиця 1

Структура системи управління поточними фінансовими потребами підприємства (ПФП)

Структура системи управління ПФП		
Управління запасами	Управління дебіторською заборгованістю (ДЗ)	Управління кредиторською заборгованістю (КЗ)
1. Вибір політики управління запасами	1. Визначення політики управління ДЗ	1. Визначення політики управління КЗ
2. Оптимізація розміру запасів на плановий період	2. Аналіз стану ДЗ у звітних періодах	2. Аналіз стану КЗ у звітних періодах
3. Визначення оборотності запасів	3. Обґрунтування кредитної політики (щодо покупців) на плановий період	3. Обґрунтування структури та умов формування КЗ
4. Обґрунтування заходів щодо забезпечення оптимальної оборотності запасів	4. Обґрунтування заходів щодо інкасації ДЗ	4. Обґрунтування заходів щодо погашення КЗ
5. Створення системи контролю ефективності управління запасами	5. Створення системи контролю ефективності управління ДЗ	5. Створення системи контролю ефективності управління КЗ
	Синхронізація отримання ДЗ та погашення КЗ за строками та сумами	

ною, тому показник кредиторської заборгованості повинен мати певні ліміти.

У табл. 2 наведено показники тривалості фінансового циклу машинобудівних підприємств Дніпропетровської області за 2006–2011 рр.

Перш за все слід відзначити, що з 15 досліджуваних підприємств тільки ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод» та ПАТ «Павлоградський завод автоматичних ліній і машин» мають чітко визначену стратегію фінансування поточної діяльності, оскільки на першому підприємстві виявлено тенденцію до збільшення (що відповідає консервативній стратегії), а на іншому – зменшення (агресивна стратегія) тривалості фінансового циклу.

Крім того, протягом досліджуваного періоду 14 з 15 підприємств (крім ПрАТ «Дніпропетровський експериментальний

механічний завод») мали позитивне значення тривалості фінансового циклу, що свідчить про надлишкові запаси або велику дебіторську заборгованість.

Отже, для визначення причин такого становища та пошуку шляхів покращання ситуації, що склалася на досліджуваних підприємствах, необхідно детальніше проаналізувати складові фінансового циклу та запропонувати механізм скорочення його тривалості, а також і механізм задоволення поточних фінансових потреб досліджуваних машинобудівних підприємств. Аналіз структури фінансового циклу машинобудівних підприємств Дніпропетровської області в 2011 р. наведено в табл. 3.

Дані табл. 3 та рис. 1 свідчать про те, що позитивне значення тривалості фінансового циклу у більшості підприємств з-

Таблиця 2

Тривалість фінансового циклу машинобудівних підприємств Дніпропетровської області у межах року (дн.)*

№ з/п	Назва підприємства	Рік					
		2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	ПрАТ «Виробниче об'єднання «Югчермет»»	45,75	45,83	48,30	60,74	61,35	58,02
2	ПАТ «Верхньодніпровський машинобудівний завод»	192,14	125,28	67,19	90,36	135,85	63,00
3	ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	219,97	178,83	113,23	135,18	206,26	233,81
4	ПАТ «Дніпроважмаш»	135,97	140,74	131,77	141,07	176,52	172,21
5	ПАТ «Дніпроважпапірмаш» ім. Артема»	56,35	46,35	69,92	63,53	124,81	137,68
6	ПАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів»	159,44	135,27	552,51	549,93	136,49	92,10
7	ПАТ «Дніпропетровський завод прокатних валків»	50,79	60,09	97,58	212,64	237,20	121,13
8	ДХК «Дніпровський машинобудівний завод»	70,65	67,31	127,94	408,96	923,95	180,89
9	ПАТ «Дніпрополімермаш»	155,44	146,11	56,65	61,16	132,30	166,12
10	ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»	52,24	60,40	60,50	59,36	77,16	91,09
11	ПрАТ «Дніпропетровський тепловозремонтний завод»	70,30	66,54	80,83	110,22	118,18	82,79
12	ПрАТ «Дніпропетровський експериментальний механічний завод»	-82,37	-73,07	-10356,88	-74,72	-41,44	-26,47
13	ПАТ «Павлоградський завод автоматичних ліній і машин»	523,96	418,61	337,23	343,23	215,65	142,05
14	ПАТ Завод «Павлоградхіммаш»	116,84	104,11	63,81	47,08	56,52	171,21
15	ПАТ «Синельниківський ресорний завод»	112,38	168,37	151,23	244,93	502,66	358,85

*Розраховано автором за: [6].

**Структура фінансового циклу машинобудівних підприємств
Дніпропетровської області в 2011 р. (дн.)***

№ з/п	Назва підприємства	Тривалість у межах року				Рентабельність продажів, %
		обороту запасів	обороту дебіторської заборгованості	обороту кредиторської заборгованості	фінансового циклу	
1	ПрАТ «Виробниче об'єднання «Югчермет»»	49,27	11,63	2,87	58,02	0,33
2	ПАТ «Верхньодніпровський машинобудівний завод»	48,58	26,97	12,55	63,00	4,98
3	ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	108,76	211,87	86,82	233,81	-1,18
4	ПАТ «Дніпроважмаш»	75,80	120,82	24,41	172,21	-1,33
5	ПАТ «Дніпроважпапірмаш» ім. Артема»	219,63	13,75	95,69	137,68	-20,21
6	ПАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів»	84,24	163,90	156,04	92,10	-47,71
7	ПАТ «Дніпропетровський завод прокатних валків»	57,93	84,66	21,46	121,13	0,15
8	ДХК «Дніпровський машинобудівний завод»	70,40	138,68	28,18	180,89	6,93
9	ПАТ «Дніпрополімермаш»	126,15	234,54	194,57	166,12	1,52
10	ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»	44,37	49,68	2,96	91,09	8,09
11	ПрАТ «Дніпропетровський тепловозремонтний завод»	71,96	52,03	41,20	82,79	0,23
12	ПрАТ «Дніпропетровський експериментальний механічний завод»	0,00	27,09	53,56	-26,47	-1,66
13	ПАТ «Павлоградський завод автоматичних ліній і машин»	153,08	87,85	98,88	142,05	-15,04
14	ПАТ Завод «Павлоградхіммаш»	105,67	116,74	51,19	171,21	6,60
15	ПАТ «Синельниківський ресорний завод»	68,61	302,43	12,19	358,85	5,44

*Розраховано автором за: [6].

мовлено великим значенням обороту запасів та/або дебіторської заборгованості, що свідчить про неефективне управління запасами та непродуману кредитну політику досліджуваних підприємств. Невелике (порівняно з оборотом дебіторської заборгованості) значення обороту кредиторської заборгованості свідчить про консервативну політику фінансування поточної діяльності досліджуваних підприємств. Отже, підприємства майже не використовують такі засоби фінансування поточних фінансових потреб, як кредиторська заборгованість за товари, роботи,

послуги перед постачальниками та короткострокове банківське кредитування.

Тому необхідно дослідити зв'язок тривалості фінансового циклу та його складових з рентабельністю підприємства більш ретельно за допомогою математичних та статистичних методів, а також дослідити зв'язок з іншими показниками, зокрема коефіцієнтами ліквідності.

Для того, щоб розробити механізм задоволення поточних фінансових потреб підприємства, необхідно виявити внутрішні та зовнішні фактори впливу на тривалість фінансового циклу підприємства.

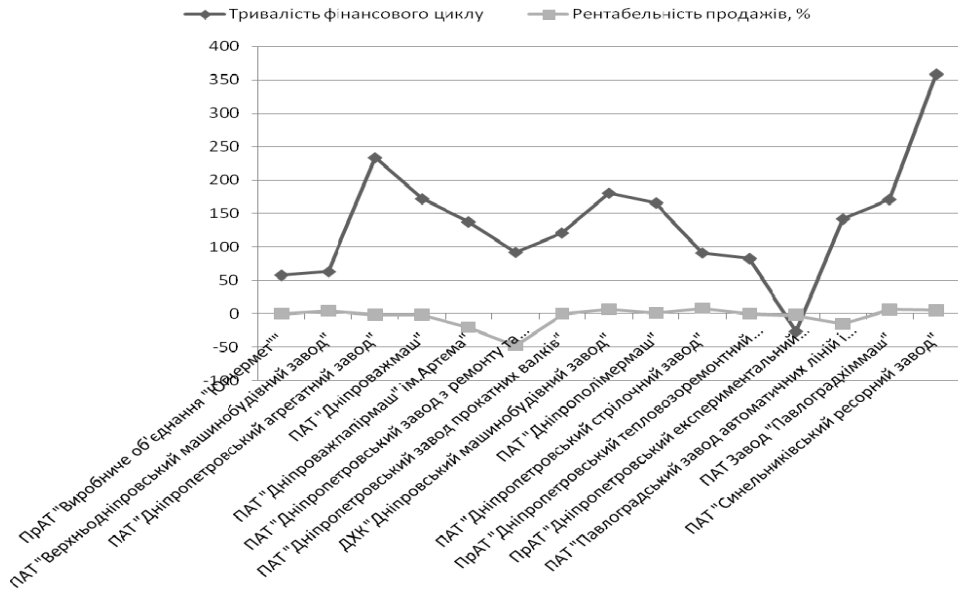

Рис. 1. Зв'язок між фінансовим циклом та рентабельністю продажів машинобудівних підприємств у 2011 р.

У науковій і навчальній літературі [1–5; 7] існують різні підходи до визначення часу обороту кожної складової фінансового циклу. На думку автора, для забезпечення порівнянності показників оборотності можна використовувати величину чистого прибутку/збитку або величину чистого доходу (виторгу) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Дослідження показали, що показник чистого прибутку/збитку використовувати важче через можливі його зміни з позитивного на негативне значення і навпаки, що може спотворити інтерпретацію позитивної або негативної величини тривалості фінансового циклу. Тепер можна запропонувати цільову функцію тривалості фінансового циклу машинобудівного підприємства:

$$\Phi\Pi_t = \frac{t}{\text{ЧД}_t} \cdot (\text{Зан}_{\text{срт}} + \text{НЗВ}_{\text{срт}} + \text{ГП}_{\text{срт}} + \text{ДЗ}_{\text{срт}} - \text{КЗ}_{\text{срт}}) \rightarrow \min, \quad (2)$$

де $\Phi\Pi_t$ – тривалість фінансового циклу у межах періоду t , необхідна для отримання певної величини чистого доходу під впливом даних про складові ПФП, дн.;

ЧД_t – чистий дохід (виторг) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за період t , тис. грн;

t – тривалість розрахункового періоду, дн.;

$\text{Зан}_{\text{срт}}$ – середній обсяг запасів сировини, матеріалів, товарів за період t , тис. грн;

$\text{НЗВ}_{\text{срт}}$ – середній обсяг незавершеного виробництва за період t , тис. грн;

$\text{ГП}_{\text{срт}}$ – середні залишки готової продукції за період t , тис. грн;

$\text{ДЗ}_{\text{срт}}$ – середня величина дебіторської заборгованості за період t , тис. грн;

$\text{КЗ}_{\text{срт}}$ – середня величина кредиторської заборгованості за період t , тис. грн.

Тоді середні поточні фінансові потреби, скориговані на величину витратоємкості $\left(\frac{\text{СВ}_{\text{ср}}}{\text{ЧД}_t}\right)$ у періоді t можна визначити за формулою:

$$\text{ПФП}_{\text{ср}} = \frac{\text{СВ}_{\text{ср}}}{t} \cdot \Phi\Pi_t, \quad (3)$$

де $\text{ПФП}_{\text{ср}}$ – середні поточні фінансові потреби, тис. грн;

$\text{СВ}_{\text{ср}}$ – середня собівартість реалізованої продукції, тис. грн;

$\Phi\Pi_t$ – тривалість фінансового циклу, дн.;

t – тривалість розрахункового періоду, дн.

Позитивне значення покаже дефіцит коштів, негативне – фінансування за рахунок кредиторської заборгованості.

У табл. 4 наведено розрахунок абсолютної величини поточних фінансових потреб ($ПФП_a$) машинобудівних підприємств Дніпропетровської області та поточних фінансових потреб, скоригованих на величину витратомісткості ($ПФП_с$) у межах 2011 р.

Таким чином, щоб зменшити поточні фінансові потреби, необхідно зменшувати тривалість фінансового циклу, знижувати собівартість реалізованої продукції та збільшувати чистий дохід від реалізації продукції.

Для оперативного управління поточними фінансовими потребами і тривалістю фінансового циклу підприємства за умови наявності даних про завезення матеріалів на склад, збільшення дебіторської та кредиторської заборгованості, передавання матеріалів у цех зі складу, передавання продукції на склад готової продукції, зменшення незавершеного

виробництва, повернення боргів покупцями, виплату кредиторської заборгованості можна запропонувати розгорнутий варіант цільової функції визначення поточних фінансових потреб, скоригованих на величину витратомісткості:

$$ПФП_{cp} = \frac{CB_{cp}}{2 \cdot \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m q_j p_i} \cdot \left((3an_{in} + \sum_{i=1}^n 3an_i - \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m n_{ij} q_j p_i) + (H3B_{in} + H3B_{ctm} - H3B_{zak}) + (ГП_{in} + ГП_{скл} - ГП_{реаліз}) + (ДЗ_{in} + ДЗ_{прпр} - ДЗ_{ногаш}) - (K3_{in} + K3_{прпр} - K3_{ногаш}) \right) \rightarrow \min, \quad (4)$$

де t – тривалість розрахункового періоду, дн.;

CB_{cp} – середня за період t собівартість реалізованої продукції, робіт, послуг, тис. грн;

Таблиця 4

Порівняння абсолютної величини поточних фінансових потреб машинобудівних підприємств Дніпропетровської області та поточних фінансових потреб, скоригованих на величину витратомісткості, у межах 2011 р.*

№ з/п	Назва підприємства	$\frac{CB_{cp}}{ЧД_t}$	$ПФП_{сa}$ тис. грн	$ПФП_{сc}$ тис. грн
1	ПрАТ «Виробниче об'єднання "Югчермет"»	0,70	8498,58	12222,50
2	ПАТ «Верхньодніпровський машинобудівний завод»	0,70	16216,35	23253,50
3	ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	0,63	92149,86	146808,50
4	ПАТ «Дніпроважмаш»	0,68	175309,13	258821,50
5	ПАТ «Дніпроважпапірмаш» ім. Артема»	0,93	4875,61	5263,00
6	ПАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів»	0,72	46657,34	64757,50
7	ПАТ «Дніпропетровський завод прокатних валків»	0,62	37322,04	59804,50
8	ДХК «Дніпровський машинобудівний завод»	0,87	22304,68	25642,50
9	ПАТ «Дніпрополімермаш»	0,76	21073,68	27674,00
10	ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»	0,57	97276,55	171054,00
11	ПрАТ «Дніпропетровський тепловозремонтний завод»	0,31	15138,99	48619,00
12	ПрАТ «Дніпропетровський експериментальний механічний завод»	0,00	0,00	-173,00
13	ПАТ «Павлоградський завод автоматичних ліній і машин»	0,82	3892,92	4753,00
14	ПАТ Завод «Павлоградхіммаш»	0,72	32664,08	45413,00
15	ПАТ «Синельниківський ресорний завод»	0,67	28768,69	43038,50

*Розраховано автором за: [6].

$\sum_{i=1}^n q_j p_i$ – дохід (виторг) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за період t , тис. грн;

Zan_{in} , Zan_i – відповідно, залишок на початок періоду t і надходження сировини, матеріалів виду i на склад за період t , тис. грн;

n_{ij} – норма витрати сировини, матеріалів виду i на одиницю продукції j , шт.;

q_j – обсяг виробництва продукції виду j за період t , шт.;

p_i – ціна матеріалів виду i , тис. грн;

$HЗВ_{in}$, $HЗВ_{ств}$, $HЗВ_{зак}$ – відповідно, залишок на початок періоду t , створене та закінчене за період t незавершене виробництво, тис. грн;

$ГП_{in}$, $ГП_{скр}$, $ГП_{реаліз}$ – відповідно, залишок на початок періоду t , надходження на склад та реалізація готової продукції за період t , тис. грн;

$ДЗ_{in}$, $ДЗ_{прир}$, $ДЗ_{погаш}$ – відповідно, залишок на початок періоду t , приріст та погашення дебіторської заборгованості за період t , тис. грн;

$КЗ_{in}$, $КЗ_{прир}$, $КЗ_{погаш}$ – відповідно, залишок на початок періоду t , приріст та погашення кредиторської заборгованості за період t , тис. грн.

До цільової функції необхідно ввести певні обмеження та ліміти, зумовлені діяльністю підприємства:

$$1) \quad CVcp \rightarrow \min; \quad (5)$$

$$2) \quad \sum_{i=1}^n q_j p_i \rightarrow \max; \quad (6)$$

3) ліміт на створення запасів матеріальних ресурсів, визначений системою управління запасами, прийнятою на підприємстві:

$$\sum_{i=1}^n Zan_i \leq \sum_{i=1}^n Zan_i^{lim}, \quad (7)$$

де $\sum_{i=1}^n Zan_i^{lim}$ – ліміт коштів для створення матеріальних запасів виду i ;

4) ліміт на приріст дебіторської заборгованості:

$$\Delta ДЗ_t \leq ДЗ_t^{lim}, \quad (8)$$

де $ДЗ_t^{lim}$ – ліміт утворення дебіторської заборгованості за період t ;

5) ліміт на приріст кредиторської заборгованості:

$$\Delta КЗ_t \leq КЗ_t^{lim}, \quad (9)$$

де $КЗ_t^{lim}$ – ліміт утворення кредиторської заборгованості за період t .

Наведену цільову функцію доцільно використовувати для планування поточних фінансових потреб машинобудівного підприємства, для аналізу впливу окремих складових фінансового циклу та прийняття рішень щодо кредитної та боргової політики підприємства, а також політики управління запасами.

Крім цього, на результати розрахунків можуть вплинути такі фактори: тривалість інтервалу t : що менший інтервал, то складніше отримання відповідної інформації, проте дані для прийняття управлінських рішень достовірніші; обсяг реалізації в натуральному вимірі; ціни і виторг від реалізації продукції, робіт, послуг.

Механізм задоволення поточних фінансових потреб підприємства на основі цільової функції тривалості фінансового циклу включає методи та інструменти аналізу, контролю, планування показників за всіма складовими, які, у свою чергу, наповнюють систему управління операційною діяльністю підприємства, що безпосередньо формують його фінансовий результат, впливають на його платоспроможність, фінансову стійкість і рівновагу, прискорення руху оборотного капіталу і ритмічність господарської діяльності підприємства.

Висновки. Для визначення й аналізу поточних фінансових потреб підприємства найбільш зручним є використання розрахунку тривалості фінансового циклу, який за своєю суттю є часовим виміром величини поточних фінансових потреб підприємства. Тривалість фінансового циклу має прагнути до мінімальної величини, бажано до негативного значення.

Результати розрахунків свідчать про те, що тільки два з 15 досліджуваних підприємств показали наявність стратегії фінансування поточної діяльності.

Крім того, протягом досліджуваного періоду 14 з 15 підприємств (крім ПрАТ

«Дніпропетровський експериментальний механічний завод») мали позитивне значення тривалості фінансового циклу, що свідчить про надлишкові запаси або надмірну дебіторську заборгованість.

Запропоновано скорочену та розширену цільову функцію розрахунку поточних фінансових потреб, які дозволять провадити оперативне управління поточними фінансовими потребами машинобудівного підприємства з урахуванням лімітів приросту запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості.

Напрями подальших досліджень зумовлені тим, що виявлено винятки з висновків про існування зворотного зв'язку між тривалістю фінансового циклу та рентабельністю продажів підприємств. Тому необхідно дослідити зв'язок тривалості фінансового циклу та розміру поточних фінансових потреб з іншими показниками діяльності підприємства, зокрема коефіцієнтами ліквідності.

Список використаної літератури

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

2. Бочаров В.В. Финансовый инжиниринг: учебник / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер, 2004. – 400 с.

3. Ван Хорн Джеймс С. Основы финансового менеджмента / Ван Хорн Джеймс С., Вахович Джон М. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 1232 с.

4. Гуляєва Н.М. Сутнісні ознаки фінансового циклу торговельного підприємства та системи управління ним [Електронний ресурс] / Н.М. Гуляєва, С.І. Камінський. – Режим доступу: <http://bukuniver.cv.ua/Applications/zbirnik/n8/08SOF.pdf>

5. Жамойда О.А. Механізм управління фінансовим циклом промислового підприємства [Електронний ресурс] / О.А. Жамойда // Торгівля, комерція, підприємництво: зб. наук. праць. – 2009. – № 10. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Torg/2009_10/47.pdf

6. Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.smida.gov.ua

7. Ковалев В.В. Курс финансового менеджмента: учебник / В.В. Ковалев. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 448 с.

Предложены сокращенная и развернутая целевые функции расчета величины текущих финансовых потребностей машиностроительного предприятия на определенный промежуток времени с учетом ограничений по размеру запасов, дебиторской и кредиторской задолженности.

Ключевые слова: *финансовый цикл, потребности, текущие финансовые запасы, дебиторская, кредиторская задолженность.*

Brief and detailed target functions of the value of the current financial needs of engineering company are proposed at a time interval with the limitations on the size of inventories, accounts receivable and accounts payable.

Key words: *financial cycle, needs, current financial inventories, receivables payables.*

Надійшло до редакції 21.01.2013.